

- выработка системы мер для достижения намеченных целей;
- осуществление контроля за эффективностью деятельности организации и за выполнением поставленных задач [3].

Кроме факторов такой узкой направленности, считаем, что на выбор организационной формы осуществления адвокатской деятельности, могут влиять и факторы более глобального характера, т.е. факторы, влияющие на тенденции в адвокатской деятельности в целом. Рассмотрим их по отдельности.

1. Политические. Указанная группа связана с изменением вектора развития судебно-правовой системы, принятием новых нормативно-правовых актов или внесением изменений в уже существующие.

2. Процессы глобализации, обуславливающие унификацию квалификационных требований к адвокату, способствуя формированию единого свободного рынка правовых услуг, акцентом которого становится качество правовой помощи адвоката независимо от страны его происхождения.

3. Евроинтеграция. Данный фактор касается преимущественно Украины, в которой направленность на европейские стандарты и ценности нашла проявление в реформировании многих судебных, правоохранительных органов и смежных институтов.

Список использованной литературы:

1. Об адвокатуре и адвокатской деятельности в Республике Беларусь: Закон от 30.12.2011 г. URL: http://gka.grodno.by/norm-base/37-zakon_ob_advokature.html.
2. Про адвокатуру и адвокатскую деятельность: Закон Украины от 05.06.2012 г. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
3. Стахов О. Г., Явнюк О. И., Волощук В. В. Основы менеджмента: учебное пособие. Ивано-Франковск, «Лилея-НВ». 2015. 336 с.

Нестерчук Л.П.

старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАРАНТІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Професіоналізм та кваліфікація суб'єкта надання правничої допомоги є ключовою передумовою якості юридичної допомоги. Водночас,

яким би високим не був професійний рівень адвоката, він не зможе ефективно виконувати покладені на нього завдання без відповідного правового інструментарію, правових можливостей активно впливати на процес вирішення справи свого клієнта, не будучи впевненим, що його професійна діяльність залишатиметься поза будь-яким стороннім впливом, конфіденційність його відносини із клієнтом буде непорушною, а сам він не стане об'єктом переслідувань з будь-якого боку.

Реалізація конституційного права на професійну правничу допомогу неможлива без забезпечення професійних прав адвоката. Закон покладає на державу певні обов'язки щодо забезпечення рівня цього права, які для суб'єкта набувають значення гарантій, причому ці обов'язки-гарантії мають діяти системно і на кількох рівнях.

Аргументами до розуміння рівнів має бути наведено той факт, що правова система зобов'язана створювати необхідні умови існування адвокатури як незалежного інституту (елементу) і запроваджувати такі механізми як реалізація права на захист від обвинувачення та правничу допомогу. Держава повинна впровадити таке галузеве процесуальне законодавство, яке б відповідало загальним демократичним принципам правосуддя (рівність сторін, змагальність процесу, можливість оскарження рішення тощо), надавало б широкі процесуальні права сторонам та покладало б на суд, правоохоронні органи, інші органи державної влади та їх посадових осіб обов'язок забезпечувати реалізацію цих прав. Отже цей рівень можна назвати рівнем процесуальних гарантій. А наступний рівень є рівнем безпосередньої реалізації приписів законодавства у правозастосовній практиці із застосуванням міжнародних стандартів.

Спираючись на наведені аргументи, цілком обґрунтовано вести мову про міжнародно-правові гарантії адвокатської діяльності як сформовану у світі систему конкретних правових засобів. За своїм спрямуванням до міжнародно-правових гарантій адвокатської діяльності можна віднести незалежність адвоката, конфіденційність та адвокатська таємниця, безперешкодне та ефективне здійснення ним захисту, представництва та іншої правничої допомоги у всіх видах проваджень, недопущення стороннього впливу на нього та неналежного втручання у його професійну діяльність.

Міжнародні стандарти в цій галузі чітко окреслені в Основних положеннях про роль адвокатів[2], відповідно до яких уряди мають забезпечити адвокатам: можливість здійснювати їх професійні обов'язки без залякування, перешкод, недоречного втручання; без піддавання покаранню або погрожування застосуванням обвинувачення, адміністративних, економічних та інших санкцій за дії, здійснювані відповідно до визнаних професійних обов'язків, стандартів та етичних норм; адекватний захист там, де їх безпека перебуває під загрозою у зв'язку із виконанням професійних

обов'язків. Відповідно до Рекомендацій №(2000)21 про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків адвокати при виконанні своїх обов'язків не повинні страждати від будь-яких санкцій або піддаватись загрозі таких санкцій чи тиску відповідно до законних інтересів клієнта і без будь-якого втручання з боку влади або громадськості [3]. Розглядуваний аспект адвокатської діяльності є центральним у ст.6 Стандартів незалежності юридичної професії міжнародної асоціації юристів [1].

В Україні відзначається тенденція порушень професійних прав адвокатів, втручання в їх професійну діяльність, переслідувань з професійних мотивів, посягань на особисту безпеку адвокатів у зв'язку із виконанням професійних функцій, ігнорування гарантій їх незалежності тощо. Співтовариства адвокатів, науковців, представників органів адвокатського самоврядування, правничих громадських організацій з року в рік виказують не аби яку стурбованість з приводу зазначеного [4, с. 8]. Законодавство України передбачає серед іншого кримінально-правовий захист прав адвокатів та гарантій їх незалежності шляхом встановлення кримінальної відповідальності за низку діянь, передбачених у ст.ст.374, 397, 398, 399, 400 Кримінального кодексу України.

Групу гарантій, щодо безперешкодного та ефективного здійснення адвокатом захисту, представництва або іншої правничої (правової) допомоги у всіх видах проваджень у тому числі й осіб, яких позбавлено свободи, утворюють міжнародно – правові положення з забезпечення доступу адвоката до своїх клієнтів, комунікацій та консультацій без зволікань, перешкод і цензури. Адвокату гарантовано вільне пересування в своїй країні та за кордоном для здійснення своїх професійних функцій та забезпечуються можливості вільно відшукувати, витребувати, отримувати і згідно із професійними нормами поширювати інформацію, яка стосується його професійної діяльності. Вирішення проблеми гарантування адвокатської діяльності відповідно до міжнародних стандартів лежить також у реалізації цілого комплексу заходів організаційного і матеріально-технічного характеру. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод не закріплює гарантій адвокатської діяльності «у чистому вигляді». Однак, як слушно відзначають О. Л. Жуковська та К.М. Бузаджи, право обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення «мати достатньо часу й можливостей для підготовки свого захисту» [5, с. 907].

Міжнародна та національні системи захисту конфіденційності відносин адвоката з клієнтом і забезпечення професійної таємниці адвоката становлять собою сукупність взаємопов'язаних та взаємообумовлених правових, а також деонтологічних засобів, до яких відносяться встановлення обсягу конфіденційної інформації, яка складає зміст професійної таємниці адвоката і не може бути розголошена за будь-яких обставин. Згідно до міжнародних стандартів адвокат наділений правом відмовитись надавати

конфіденційну інформацію, яка складає зміст адвокатської таємниці, у відносинах з усіма суб'єктами, які можуть вимагати розголошення такої інформації, в тому числі і надання адвокату свідомого імунітету. А також встановлено обов'язки державних органів та посадових осіб утримуватись від будь-яких спроб отримати конфіденційну інформацію, яка охороняється законом як адвокатська таємниця, в тому числі і за допомогою легальних процесуальних засобів.

В Основних положеннях про роль адвокатів [2], уряди зобов'язані визнавати та додержувати конфіденційності комунікацій і консультацій між адвокатом і клієнтом в рамках відносин, пов'язаних з виконанням адвокатом своїх професійних обов'язків. Схожі за змістом приписи передбачено також у Рекомендації №(2000)21 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків [3]. Особливу роль у розвитку європейських стандартів забезпечення конфіденційності при здійсненні адвокатської практики відіграє Європейський суд з прав людини, рішення якого, як зауважує М. А. Погорецький, справляють імплементаційний вплив на законодавство держав-членів Ради Європи та їх правозастосовну практику [6, с. 77].

Гарантії конфіденційності в адвокатській діяльності стосуються не просто інформації як об'єкта, а загалом процесу спілкування адвоката з клієнтом у будь-якій формі його прояву та фіксації. В цьому плані варто погодитись із П. Є. Коротковою, яка вважає, що захист адвокатської таємниці не є винятковим обов'язком адвоката, а обов'язок із її захисту покладений і на уряди, що відображає публічно-правове значення адвокатської таємниці [7, с. 135].

У системі міжнародних стандартів адвокатської діяльності інститут конфіденційності одночасно виступає як гарантія забезпечення права на професійну правову допомогу, самостійності і незалежності адвокатської професії, а також підтримання довірчих відносин адвоката із клієнтом. Відповідно до міжнародно-правових положень інститут конфіденційності включає в себе комплекс взаємопов'язаних правових та етичних норм, встановлюють обов'язок держави поважати професійну таємницю адвоката та створювати умови для недопущення втручання в неї будь-кого, передбачають зобов'язання адвоката перед клієнтом зберігати у таємниці відомості, отримані під час надання останньому правничої допомоги, розголошення яких може мати небажані наслідки для довірителя.

Проведений аналіз законодавства зарубіжних країн та наукових точок зору дає підстави Міжнародно-правові гарантії адвокатської діяльності – це сформована у світі система конкретних правових засобів, визначених нормами міжнародного права, втілення яких на національному рівні Забезпечує реальну та ефективну реалізацію професійних прав та обов'язків адвокатів, їх захист і відновлення у разі порушення. В Україні проблема

реального забезпечення гарантій адвокатської діяльності перебуває у площині правозастосування та вимагає комплексного підходу з боку держави (її органів і посадових осіб), органів адвокатського самоврядування та безпосередньо адвокатів.

Список використаної літератури:

1. Стандарти незалежності юридичної професії міжнародної асоціації юристів, прийняті на конференції у вересні 1990 р. в місті Нью-Йорку, URL: <http://bibliograph.com.ua/kodex-9/24.htm>
2. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text
3. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів: ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів 25 жовтня 2000 року, URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf
4. Гайдай Ю. Втрачені гарантії. Адвокати б'ють тривогу з приводу дедалі частіших порушень їхніх прав / Закон і бізнес. 2013. №51. С.8
5. Жуковська О. Професійні права адвокатів у контексті Європейської конвенції з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред.О.Л.Жуковської. К.: ЗАТ «ВІПОЛЬ», 2004. С.889-918
6. Погорецький М.А., Погорецький М.М. Гарантії адвокатської таємниці у рішеннях Європейського Суду з прав людини та їх імплементаційний вплив на кримінальне процесуальне законодавство України і правозастосовну практику // Вісник кримінального судочинства. 2016. № 2. С.77-87
7. Короткова П.Е. Становление, развитие и функционирование института адвокатской тайны: дисс...канд.юрид.наук: 12.00.11. М. 2009. 213 с.